

Forslag til en frivillighedspolitik for Københavns kommune

Marts 2005

Indledning:

Overborgmesteren opfordrede i foråret 2004 Kontaktudvalget til at medvirke i processen om udarbejdelse af en ny frivillighedspolitik for Kommunen. Opfordringen skete på baggrund af et udspil fra Udvalget. Efter aftale med Økonomiforvaltningen har Kontaktudvalget udarbejdet sine ønsker til en ny frivillighedspolitik. Det er dette forslag, der hermed foreligger.

Udkastet er udarbejdet af en arbejdsgruppe nedsat af Kontaktudvalget og er herefter blevet behandlet på Kontaktudvalgets møde den 9. februar 2005.

Forslaget handler om det frivillige sociale arbejde i Københavns kommune og ikke generelt om frivilligt arbejde i Kommunen.

Det frivillige sociale arbejde defineres som frivilligt arbejde udført af en gruppe borgere eller en organisation, der har socialt arbejde eller socialt indsatsområde i sin formålsparagraf.

Forslaget indeholder Kontaktudvalgets ønsker til en fremtidig frivillighedspolitik i Københavns kommune.

Grundlæggende må en kommunal frivillighedspolitik ligge i forlængelse af charteret for samspillet mellem det frivillige Danmark og det offentlige, som blev lanceret i efteråret 2001. Charteret må tages som udtryk for det offentliges interesse i et samspil med den frivillige verden. Et samspil der også dækker Københavns kommune.

Københavns kommune tilslutter sig i sin frivillighedspolitik de overordnede principper i det opstillede charter, hvilket blandt andet betyder:

- at give den enkelte borger de bedst tænkelige rammer for at være en aktiv del af forpligtende fællesskaber og styrke samfundets sammenhængskraft
- at bidrage til respekten for det frivillige Danmark mangfoldighed af formål og organisationsformer
- at styrke og udvikle samspillet mellem det frivillige Danmark og det offentlige med respekt for forskelligheder

Forslaget er opbygget i 2 afsnit:

- I. Grundlag og forudsætninger for samarbejdet for henholdsvis Kommunen og det frivillige arbejde
- II. Samarbejdsformer

I. Grundlag og forudsætninger for samarbejdet:

Københavns kommunes grundlag for en samarbejdspolitik

1. Københavns kommune har brug for en omfattende og alsidig frivillig indsats, men den skal ikke erstatte den offentlige indsats, som Kommunen er forpligtet til ifølge lovgivningen. Det gælder uanset om Kommunen selv udfører opgaven eller bestiller den hos en anden udfører. Samarbejdet udføres i gensidig loyalitet og respekt.
2. Det betyder også, at det kommunale ansvar fastholdes i forhold til de bestemmelser, der er nævnt i Lov om social service § 115, og at kommunen ikke kan fraskrive sig sine lovbestemte forpligtelser med henvisning til, at man i stedet har støttet en frivillig social aktivitet.
3. Endvidere indebærer det, at kommunen ikke er ansvarlig for de aktiviteter, der udføres af en frivillig forening, selvom kommunen yder støtte efter reglerne i §§ 65 og 115 i Lov om social service, § 41 i Lov om retssikkerhed på det sociale område eller i Lov om støtte til folkeoplysning. De nævnte regler og love regulerer det meste af kommunens samarbejde med frivillige organisationer og foreninger.
4. Københavns kommune har brug for at udvikle og afprøve nye løsninger på samfundsproblemer, og her er de frivillige organisationer en vigtig medspiller. Der skal derfor være rum og muligheder for, at de frivillige organisationer kan tage nye initiativer med opbakning og støtte fra kommunen. Erfaringer skal formidles så bredt det er muligt.

København kommune støtter den frivillige indsats, da den er

- et vigtigt element i udviklingen af demokratiet
- er med til at engagere borgerne i det lokale område
- bidrager til den enkelte borgers livskvalitet
- kan være udgangspunktet for nye løsninger på samfundsproblemer

5. Støtten til frivillige organisationer skal ske ved størst mulige hensyntagen til forskelligheder og respekt for de enkelte organisationers værdigrundlag. Støtten skal medvirke til at fjerne barrierer, der hæmmer udførelsen af det frivillige arbejde. Støtten gives uden at organisationernes selvbestemmelse anfægtes. Støtten skal desuden medvirke til at styrke mangfoldigheden og være særlig opmærksom på, at de små organisationer har brug for et grundlag for drift.
6. Københavns kommune vil aktivt medvirke til gøre borgerne opmærksomme på mulighederne for at gøre en frivillig indsats, ligesom kommunen vil medvirke til at sikre størst mulig tilgængelighed for befolkningen til at udføre frivilligt arbejde.

Det frivillige arbejdes grundlag og forudsætningerne for samarbejdet.

Det grundlæggende for arbejdet er gensidig loyalitet og respekt.

7. Set i relation til det konkrete samarbejde er det vigtigt at skelne mellem:

- den frivillige organisation, som formidler af og ramme for frivillige medarbejdere (som kan være både professionelle og ikke professionelle)

- den frivillige organisation, som social og kulturel entreprenør med professionelle medarbejdere (lønnede og ikke lønnede medarbejdere)

De to organisationstyper rummes hyppigt i samme organisation og med positiv indvirkning på hinanden.

Det er vigtigt at skelne mellem et frivilligt forhold og et kontraktligt forhold.

Det frivillige forhold er karakteriseret ved autonomi, umiddelbar tillid og ligeværd. Et sådan forhold kan ikke kontraktstyes, evalueres med hensyn til effekt og korrigeres med henblik på kvalitetsudvikling. Forholdet har sin egen frie og frivillige kvalitet, og støtter borgernes engagement i de samfundsmæssige forhold/ problemer (medborgerskabet).

Et kontraktligt forhold er ikke frit, men bundet af kontraktens betingelser.

I det sociale og kulturelle arbejde som kræver professionel arbejdskraft er der forskelle i det offentlige kompetencer og de frivillige organisationers kompetencer. Et samarbejde mellem kommunen og de frivillige organisationer skal bidrage til, at disse kompetencer udnyttes bedst muligt. De frivillige organisationers kompetencer skal derfor så vidt muligt beskyttes i de kontrakter i form af partnerskaber, der indgås.

8. I de frivillige organisationer er den frivillige del en forudsætning for den professionelle del.

Det er i den frivillige del værdigrundlaget fastlægges, og det er i den frivillige del, at de grundlæggende opgaver i den frivillige sektor kan fastholdes og udføres:

- at være en engageret og kritisk demokratisk med - og modspiller i den samfundsmæssige debat
- at være svage samfundsborgeres talerør
- at være rammen for borgernes medborgerdeltagelse i bred forstand

Den professionelle del af organisationen er nødvendig, når de frivillige varetager opgaver som går udover almindelige aktiviteter og praktiske opgaver. Her varetager den professionelle del af organisationen den nødvendige grænsedragning mellem det frivillige ikke professionelle arbejde og det professionelle arbejde. Den varetager desuden den uddannelse og supervision, der er nødvendig for den frivillige og ikke professionelle medarbejder i udførelsen af opgaverne.

II. Samarbejdsformer

Overordnet:

På baggrund af ovenstående overvejelser ønsker Københavns Kommune at bidrage til en samarbejdspolitik med de frivillige organisationer, som støtter de enkelte organisationers

udfoldelsesmuligheder på et bæredygtigt og selvstændigt grundlag. Samarbejdet skal samtidig styrke og supplere tilbuddene til borgerne samt udvikle og afprøve nye løsninger på samfundsproblemer.

Samarbejdet vil fra Københavns Kommunes side bygge på følgende principper:

1. I Borgerrepræsentationens beslutninger skal inddrages ”frivillighedsvurderinger”, som skal sikre, at beslutningerne fremmer og ikke skaber barrierer, som hæmmer udførelsen af det frivillige arbejde.
2. Beslutninger, som involverer de frivillige organisationer, skal i rimelig tid forelægges Kontaktudvalget /de frivillige organisationer til høring.
3. Kontaktudvalget skal desuden have mulighed for at stille forslag til Borgerrepræsentationen, når nye opgaver skal igangsættes. Dette giver de frivillige sociale organisationer mulighed for at omsætte deres viden til forslag om konkrete sociale initiativer.
4. I Kommunens informationsarbejde overfor borgerne skal der løbende gøres opmærksomt på mulighederne for at deltage i frivilligt arbejde.
5. Kommunens medarbejdere på såvel centralt som decentralt plan skal gøres bekendt med Kommunens frivillighedspolitik.
6. I kontraktlige forhold mellem Københavns Kommune og de frivillige organisationer tilstræbes det, at det kontraktlige forhold så vidt muligt baseres på partnerskabsaftaler og ikke på udlicitering, således at samarbejdet bidrager til at udnytte de frivillige organisationers ressourcer og kompetencer bedst muligt.
7. Det er Kommunens sigte, at der med hensyn til fordeling af § 115 midlerne arbejdes hen mod en model for tildeling af midler, sådan som det fungerer på folkeoplysningsområdet, hvor ansvaret for tildeling af tilskud ligger hos Folkeoplysningsudvalget efter de regler, der er fastlagt i Borgerrepræsentationen. Dette vil dels styrke det demokratiske element dels bringe vurderingerne for tildeling tættere på vækstlaget i det frivillige arbejde – herunder bl.a. de mindre organisationer.

Lokalt

Københavns kommune opfatter de frivillige organisationer som et vigtigt element i udviklingen af det lokale demokrati og ønsker at bidrage til tiltag, hvor de frivillige organisationer kan være med til at udvikle nye former for lokalt demokrati – forskellige former for aktivt medborgerskab. En styrkelse af samarbejdet på lokalt plan er desuden nødvendigt, hvis samarbejdet mellem Kommunen og de frivillige foreninger og organisationer skal udvikles og konkretiseres til gavn for borgerne og udviklingen i de konkrete tilbud.

Det lokale samarbejde mellem Københavns kommune og de frivillige organisationer vil derfor bygge på følgende principper:

8. Kommunen vil støtte udviklingen af lokale demokratiorganer, hvor de frivillige organisationer og aktive medborgere kan udvikle nye fællesskabs- og handlemuligheder.
9. Kommunen støtter, at det frivillige arbejde og det aktive medborgerskab udfolder sig bredt i både civile og offentlige institutioner og sammenhænge. Ønsker Kommunen at inddrage frivillige i kommunens institutioner og aktivitets tilbud hører først de frivillige organisationer, om de kan medvirke hertil. Samtidig respekterer kommunen, at de frivillige organisationer skal

medvirker til at afsætte retningslinierne for, i hvilke sammenhænge Københavns Kommune kan inddrage frivillige medarbejdere.

10. Kommunen ønsker, at der sættes fokus på lokalsamfundsarbejde med de frivillige organisationer som en vigtig samarbejdspartner. Med henblik på udvikling af dette samarbejde afholder de forskellige forvaltninger temadage, som sætter fokus på disse samarbejds muligheder. Hvad angår lokalcentrene forpligtes disse til løbende at afholde samarbejds møder med de lokale frivillige organisationer. For at styrke det løbende samarbejde nedsættes lokale samarbejdsfora.
11. Ved løsningen af lokale sociale og kulturelle opgaver skal de lokale frivillige organisationer høres, såfremt opgaveløsningen har berøring med de frivillige organisationers arbejde i lokalsamfundet. Såfremt de frivillige organisationer ikke høres, skal det i sagsudredningen begrundes hvorfor.

Kontaktudvalget støtter udviklingen i det lokale samarbejde i samarbejde med centralforvaltningen og i opbygningen af en fast struktur i samarbejdet. Kontaktudvalget skal i samarbejde med forvaltningen tage den ny frivillighedspolitik op til revision efter en 3 (5) - årig periode.